

Memorie van toelichting

Inleiding

De Wet studiefinanciering BES (hierna: 'WSF BES') is op 1 augustus 2011 in werking getreden.¹ Ruim drie jaar later blijkt dat er in de uitvoering van de wet tegen een aantal (opstart)problemen en onduidelijkheden wordt aangelopen. Daarnaast is in een aantal zaken onbedoeld niet voorzien. In dit wetsvoorstel worden daarom diverse wijzigingen van de WSF BES voorgesteld. Een groot deel van deze wijzigingen is technisch van aard. Andere wijzigingen zullen direct (positieve) gevolgen hebben voor studerenden. Deze wijzigingen zien deels op de studiefinanciering BES en deels op de opstarttoelage.

Studiefinanciering

Studerenden uit Caribisch Nederland die op hun eigen openbaar lichaam of in de regio een opleiding gaan volgen kunnen, indien zij voldoen aan een aantal voorwaarden, aanspraak maken op studiefinanciering op grond van de WSF BES. In de WSF BES is onbedoeld een aantal zaken omtrent de studiefinanciering BES niet geregeld. Zo hebben studerenden die overstappen van een opleiding in het beroepsonderwijs naar een opleiding in het hoger onderwijs in de maand augustus geen recht op studiefinanciering, omdat de studiejaren van beroepsonderwijs en hoger onderwijs niet op elkaar aansluiten. Dit terwijl de kosten van levensonderhoud in die tussenliggende periode wel doorlopen. Met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat deze studerenden ook in die tussenliggende periode recht krijgen op studiefinanciering BES. Daarnaast bestaat op grond van de WSF BES onbedoeld geen recht op studiefinanciering BES voor studerenden die een erkende niet-bekostigde opleiding volgen. Met dit wetsvoorstel wordt dit hersteld.

Naast deze wijzigingen worden een aantal wijzigingen voorgesteld om bepaalde situaties te regelen die bij de invoering van de WSF BES niet waren voorzien. Zo wordt de mogelijkheid geïntroduceerd om het uitbetalingsritme van studiefinanciering BES aan te passen. In enkele landen, waaronder de Verenigde Staten en Barbados, zijn studerenden verplicht om twee maal per jaar een bedrag aan de onderwijsinstelling te betalen. De huidige maandelijkse uitbetaling van studiefinanciering BES is voor studerenden in dergelijke landen niet praktisch.

Op grond van de WSF BES kunnen studerenden uit Caribisch Nederland studiefinanciering BES ontvangen voor het volgen van een opleiding op het eigen openbaar lichaam en voor een opleiding in een groot aantal landen in de Caribische regio. Op verzoek van het openbare lichaam Saba worden de landen waarin met studiefinanciering BES kan worden gestudeerd uitgebreid met Canada. Saba heeft aangegeven dat studerenden afkomstig uit Saba, waar de instructietaal Engels is, behoefte hebben om een opleiding te volgen in een Engelstalig land. Met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat studerenden behalve in de Verenigde Staten ook in Canada een opleiding kunnen volgen waarvoor zij aanspraak kunnen maken op studiefinanciering BES.

Opstarttoelage

Studerenden uit Caribisch Nederland die een opleiding gaan volgen in het Europese deel van Nederland kunnen indien zij voldoen aan een aantal voorwaarden een opstarttoelage toegekend krijgen. Deze is bedoeld om de overtocht naar en uitrusting, inrichting, overbrugging en begeleiding in het Europese deel van Nederland te financieren. De WSF BES voorziet onbedoeld niet in een aanspraak op een opstarttoelage voor studerenden die in februari beginnen aan een opleiding in het Europese deel van Nederland. Met dit wetsvoorstel wordt dit hersteld. Daarnaast wordt de aanvraagtermijn voor de opstarttoelage verruimd.

---

¹ Artikel 10.15 van de door de ABES II-B (Stb. 2011, 33) gewijzigde ABES (Stb. 2010, 350) is op 1 augustus 2011 in werking getreden door middel van artikel 3, onderdeel e, van het inwerkingtredingsbesluit (Stb. 2011, 34).

Gevolgen voor de administratieve lasten

De voorgestelde wijzigingen hebben beperkte gevolgen voor de administratieve lasten. Een aantal wijzigingen zullen tot een lichte stijging van de administratieve lasten leiden, waaronder de overbrugging van studiefinanciering bij overstap van een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs naar een opleiding in het hoger onderwijs en de verruiming van de verplichting om inlichtingen te verstrekken. Andere wijzigingen zullen een lichte daling van de administratieve lasten tot gevolg hebben, waaronder de schrapping van de mogelijkheid om teveel betaalde studiefinanciering BES in maandelijkse termijn terug te betalen en de schrapping van het hebben van een woonplaats in Caribisch Nederland op het moment van aanvraag. Het merendeel van de wijzigingen heeft echter geen gevolgen voor de administratieve lasten.

Europees Nederland

De voorgestelde wijzigingen hebben geen gevolgen voor de studiefinanciering op grond van de Wet studiefinanciering 2000 (hierna: 'WSF 2000').

Artikelsgewijs

Diverse wijzigingen zijn (mede) ingegeven door de wens tot harmonisatie met formuleringen en terminologie in de WSF 2000.

Artikel I

A – artikel 1.1

Onderdeel 1: De wet geeft in artikel 1.1, eerste lid, een definitie van de term 'ander openbaar lichaam' die afwijkt van het bedoelde gebruik van die term in artikel 2.2, eerste lid. Daar wordt het begrip 'ander openbaar lichaam' gebruikt om de situatie aan te duiden waarin een studerende in een ander openbaar lichaam studeert dan het openbaar lichaam waar zijn of haar ouder(s) woonachtig is/zijn. Die bedoeling wordt in de begripsomschrijving doorgevoerd.

Onderdeel 2: Met deze wijziging in de begripsomschrijving van 'beroepsopleiding' wordt verduidelijkt dat ook niet-bekostigde opleidingen aanspraak geven op studiefinanciering BES voor zover het om erkende opleidingen gaat. Een goed voorbeeld is de niet-bekostigde opleiding vliegtuigonderhoud (niveau 4) aan de Aviation Maintenance Technician School Bonaire die is erkend op grond van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES, waardoor studerenden recht hebben op studiefinanciering BES.

Onderdeel 3: De citeertitel van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt gecorrigeerd.

B – artikel 1.3

In onderdeel c van artikel 1.3 wordt abusievelijk verwezen naar hoofdstuk 3, waar paragraaf 2.5 is bedoeld. Ook wordt 'beroepsonderwijs en hoger onderwijs' vervangen door 'onderwijssoort', overeenkomstig artikel 2.1 van de WSF 2000.

C – artikel 1.4

Bij de uitvoering van het huidige artikel 1.4 ontstaat in sommige gevallen een probleem ten aanzien van de tijdsbepaling 'op het moment van de eerste aanvraag'. In de praktijk komt het voor dat studerenden na het examen in Caribisch Nederland vertrekken uit Caribisch Nederland voor hun vervolgopleiding. Zij hebben dan nog geen aanvraag voor studiefinanciering BES gedaan. Als deze studerenden vervolgens studiefinanciering BES aanvragen, moet de aanvraag strikt genomen afgewezen worden, omdat de aanvrager op het moment van aanvragen niet meer woonachtig is in Caribisch Nederland. Om toch studiefinanciering te kunnen aanvragen zal de aanvrager zich eerst moeten uitschrijven in het land waar hij verblijft. Vervolgens moet hij weer naar Caribisch Nederland komen, zich daar inschrijven, studiefinanciering BES aanvragen, uitschrijven en weer vertrekken, om zich vervolgens weer in te schrijven in het land waar hij de studie gaat volgen. Dit

is een disproportionele eis afgezien van het feit dat het voor de betreffende afdelingen van Bevolkingszaken onnodig werk zou opleveren en daarnaast zouden de administratieve lasten van de aanvrager onnodig toenemen.

Ditzelfde probleem speelt uiteraard ook wanneer een studerende op grond van artikel 2.5, tweede lid, studiefinanciering aanvraagt met terugwerkende kracht. Om toepassing te geven aan artikel 2.5, tweede lid, wordt thans op basis van de hardheidsclausule het woonplaatsvereiste van artikel 1.4 gedeeltelijk losgelaten, om te voorkomen dat de aanvraag moet worden afgewezen. Er wordt in dat geval niet gekeken waar de studerende woont op het moment van aanvraag, maar er wordt gekeken waar de studerende woonde voorafgaand aan het studiejaar.

Om oneigenlijk gebruik te voorkomen, is in het voorgestelde artikel een termijn van drie maanden voorafgaand aan de studie opgenomen waarbinnen de aanvrager woonachtig moet zijn geweest in Caribisch Nederland. Deze drie maanden geven de studerende voldoende gelegenheid om alvast te verhuizen en bijvoorbeeld woonruimte te regelen.

D – artikel 1.5

In artikel 1.5, eerste lid, wordt de afbakening van de doelgroep die aanspraak kan maken op opstarttoelage preciezer omschreven. Reden hiervoor zijn de wijzigingen in de WSF 2000 die zijn opgenomen in de Wet studievoorschot hoger onderwijs waarmee de doelgroepen in de WSF 2000 zijn verruimd (minderjarige deelnemers krijgen aanspraak op de reisvoorziening en 30-plussers krijgen aanspraak op levenlanglerenkrediet). Doordat artikel 1.5, eerste lid, verwijst naar de WSF 2000 zou de verruiming van de doelgroepen in de WSF 2000 er zonder deze voorgestelde wijziging onbedoeld toe leiden dat ook de doelgroep van de opstarttoelage wordt verruimd.

E – artikel 1.6

Bij de totstandkoming van de WSF BES was het begrippenkader dat in de belastingwetgeving BES gebruikt zou gaan worden nog niet geheel duidelijk, waardoor artikel 1.6 qua begrippen niet blijkt te kloppen. Met de voorgestelde wijziging wordt het artikel dientengevolge technisch verbeterd.

F – artikel 2.2

In artikel 2.2 wordt in tabel 1, tweede kolom, het land Canada toegevoegd. Met deze voorgestelde wijziging wordt geregeld dat studenten ook aanspraak kunnen maken op studiefinanciering voor het volgen van een opleiding in Canada.

G – artikel 2.3

Onderdeel 1: In het eerste lid, onderdeel c, wordt een redactionele verbetering aangebracht.

Onderdeel 2: In het huidige onderdeel d is bepaald dat bij opleidingen binnen de openbare lichamen een bewijs van inschrijving moet worden overlegd bij de aanvraag van studiefinanciering BES en opstarttoelage. Veel aanvragen worden echter reeds eerder dan de daadwerkelijke inschrijving gedaan, waardoor er op dat moment nog geen sprake is van een feitelijke inschrijving aan de te volgen opleiding. Het is voor de aanvragers op dat moment dus niet mogelijk dit document te overhandigen. Deze voorwaarde wordt dientengevolge geschrapt.

Onderdeel 3: In het huidige tweede lid is bepaald dat de opstarttoelage niet vóór 1 mei kan worden aangevraagd. Het is wenselijk dat eerder kan worden aangevraagd, onder meer om de begeleiding naar Nederland te kunnen regelen/garanderen. Hiervoor is het nodig dat de begeleidende partij (momenteel de S4 foundation) tijdig weet voor hoeveel studerenden begeleiding en huisvesting moet worden geregeld. Een gedeelte van de begeleidingskosten wordt gefinancierd vanuit de opstarttoelage. De studerende moet een machtiging afgeven zodat de begeleider uiterlijk in mei een gedeelte van de opstarttoelage ontvangt om de kosten voor borg/huur van een kamer, vliegticket enzovoorts te kunnen financieren.

H – artikel 2.5

In het huidige derde lid is bepaald dat de opstarttoelage wordt toegekend indien zij betrekking heeft op een nog niet aangevangen studiejaar. Echter door het begrip studiejaar hier te bezigen ontstaat de onwenselijke situatie dat een studerende die een opleiding start in het Europese deel van Nederland, waarbij die opleiding een tijdvak hanteert dat op een ander moment aanvangt dan 1 augustus, dan wel 1 september, geen recht heeft op een opstarttoelage.

I – artikel 2.7

Artikel 2.7 wordt redactioneel (eerste lid) en taalkundig (vierde lid) verbeterd.

J – artikel 2.9

In het tweede lid van artikel 2.9 wordt de verwijzing naar het begrip opleiding niveau 3 of 4 verbeterd. Dit begrip komt niet voor in de Wet educatie en beroepsonderwijs waarnaar wordt verwezen, maar wel in de WSF 2000. Ook de verwijzing naar de WHW wordt geschrapt; hoger onderwijs is immers reeds in de WSF BES gedefinieerd.

K – artikel 2.10

Door de wijziging van artikel 2.3, tweede lid, krijgen studerende langer de tijd om zich in te schrijven voor een opleiding die aanspraak geeft op een opstarttoelage. Dit betekent dat er met het huidige artikel 2.10, tweede lid, een groot verschil zou ontstaan tussen studerende die al in januari een opstarttoelage aanvragen en daardoor direct in september moeten zijn ingeschreven, en studerende die pas in augustus een opstarttoelage aanvragen en nog tot mei de tijd hebben om hun inschrijving rond te krijgen terwijl het studiejaar dan al negen maanden aan de gang is. Omdat het voor zowel de uitvoering als de studerende duidelijker wordt als er één grens geldt voor alle studerende, wordt voorgesteld een vaste termijn van twee maanden na aanvang van de opleiding te hanteren. Als de studerende zich niet binnen die termijn heeft ingeschreven vervalt de aanspraak op opstarttoelage en moet het eventuele voorschot worden terugbetaald.

L – artikel 2.12

Artikel 2.12 was onbedoeld beperkt tot alleen opleidingen niveau 1 of 2. De reikwijdte van het artikel wordt daarom door vervanging van het eerste lid verruimd. Dat betekent dat nu ook voor opleidingen niveau 3 of 4 duidelijk is geregeld wanneer de aanspraak op studiefinanciering eindigt. Het tweede lid wordt redactioneel verbeterd.

Tot slot wordt in het derde lid een overbruggingsregeling ingevoerd, gelijk aan de overbruggingsregeling die is opgenomen in de WSF 2000. Dat houdt in dat de studerende die in enig jaar is geslaagd voor of stopt met een opleiding en met ingang van het nieuwe studiejaar opnieuw een opleiding gaat volgen, in de tussenliggende periode van maximaal 4 maanden aanspraak houdt op studiefinanciering. Dat is nodig omdat een studerende in de tussenliggende periode nog altijd kosten voor levensonderhoud heeft. De aanvraag kan zo nodig ook achteraf worden ingediend en de toekenning is dan met name bedoeld om de financiële buffer die de student dan heeft moeten inzetten te kunnen aanvullen met alsnog een toekenning van studiefinanciering BES voor de overbruggingsperiode tussen twee opleidingen.

In de afgelopen jaren ging het heel specifiek om deelnemers niveau 3 of 4 die in juni/juli zijn geslaagd voor hun opleiding en per 1 september willen starten aan een opleiding in het hoger onderwijs. Zij hebben thans voor de tussenliggende maand augustus geen aanspraak op studiefinanciering.

Andere groepen zijn echter ook denkbaar. Ook bijvoorbeeld de deelnemer niveau 1 of 2 die in een andere maand dan juli stopt met zijn studie en met zijn havodiploma kan worden toegelaten tot een hbo-opleiding, heeft te maken met een overbruggingsperiode. Dat geldt ook voor de deelnemer niveau 3 of 4 die niet zijn mbo-diploma haalt, maar stopt en naar het hbo gaat met zijn havodiploma. Deze gevallen zullen zich gelet op de kleinschaligheid niet gauw voordoen, maar er wordt wel rekening mee gehouden in de vormgeving van de regeling.

M – artikel 3.1

In het eerste lid wordt een redactionele verbetering aangebracht.

N – artikel 4.1

Onderdeel 1: In de WSF BES is thans niet duidelijk hoe het voor Caribisch Nederland geldende minimumuurloon moet worden omgerekend naar een minimumjaarloon. Dat jaarloon is nodig om de draagkrachtvrije voet die van toepassing is in de terugbetalingsperiode te kunnen berekenen (artikel 4.11, tweede lid). De Wet minimumlonen BES geeft weliswaar de berekening van het minimum maandloon, maar daarin moet een bepaald aantal gewerkte uren worden ingelezen, evenals het van toepassing zijnde minimumuurloon dat per eiland verschilt. Ten behoeve van een goed uitvoerbare wet is het hoogste minimumuurloon gehanteerd, dat is in 2014 het bedrag dat voor Bonaire is vastgesteld, en wordt het aantal gewerkte uren per week gehanteerd dat blijkt uit artikel 8, eerste lid, van de Arbeidswet 2000 BES 40 uur per week bedraagt. Dit is gunstig voor de debiteuren omdat hiermee de draagkrachtvrije voet maximaal is. Bovendien komt het overeen met de Europees Nederlandse berekeningswijze.

Onderdeel 2: Bij de totstandkoming van de WSF BES was het begrippenkader dat in de belastingwetgeving voor Caribisch Nederland gebruikt zou gaan worden nog niet geheel duidelijk, waardoor artikel 4.1 qua begrippen niet blijkt te kloppen. Met de voorgestelde wijziging wordt het artikel dientengevolge technisch verbeterd.

O – artikel 4.4

Het derde lid van artikel 4.4 wordt redactioneel vereenvoudigd om het beter leesbaar te maken.

P – artikel 4.5

Onbedoeld ontstaat er in de wisselwerking tussen de thans geldende artikelen 4.5, tweede lid, en 4.13, eerste lid, een situatie waarin een studerende zijn opstarttoelage zou moeten terugbetalen terwijl die nog niet is omgezet in een lening. De opstarttoelage is in die situatie nog niet omgezet, omdat de studerende bijvoorbeeld nog studeert en daardoor nog de mogelijkheid heeft om binnen de diplomatermijn met succes een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs op niveau 3 of 4 of opleiding in het hoger onderwijs af te ronden.

Deze discrepantie wordt met deze wijziging opgelost. Pas wanneer een student geen aanspraak meer heeft op studiefinanciering – wat impliceert dat hij bijvoorbeeld niet meer studeert – wordt de opstarttoelage omgezet in een lening. Als gevolg van deze wijziging begint ook pas op dat moment de terugbetalingstermijn te lopen.

Q – artikel 4.8

Onderdeel 1: Met deze wijziging wordt de schuld die ontstaat door een herzieningsbeschikking op grond van artikel 5.2 niet langer gezien als een achterstallige schuld die direct opeisbaar is. Een schuld die ontstaat door een herzieningsbeschikking kan direct worden terugbetaald, worden verrekend met aanspraken in de toekomst, of worden opgeteld bij de langlopende studieschuld die volgens de regels van hoofdstuk 4 wordt afgelost.

Onderdeel 2: Onbedoeld wordt in het huidige derde lid bepaald dat eventuele achterstallige aflostermijnen niet tenietgaan bij het overlijden van de debiteur. Dit wordt hersteld met deze wijziging. Dit is recent ook in de WSF 2000 aangepast met een in de Wet studievoorschot hoger onderwijs opgenomen wijziging.

R – artikel 4.11

Het eerste en vijfde lid van artikel 4.11 worden redactioneel gewijzigd om deze beter leesbaar te maken. De term peiljaar is gedefinieerd in artikel 4.1, eerste lid, en kan daarom hier gebruikt worden.

S – artikel 4.13

De wet houdt in artikel 4.13 onbedoeld nog geen rekening met een eventuele herziening van de opstarttoelage na de beëindiging van het recht op studiefinanciering op grond van de WSF 2000. Dat wil zeggen dat als na de beëindiging van het recht op studiefinanciering op grond van de WSF 2000 een schuld ontstaat door een herziening van de opstarttoelage, in de WSF BES niet is bepaald wanneer die schuld moet worden omgezet in een lening. Dit wordt hersteld met de voorgestelde wijziging van artikel 4.13.

T – artikel 5.1

Onderdeel 1: In artikel 5.1, tweede lid, onderdeel b, is een zinsnede uit de WSF 2000 overgenomen die in de context van de WSF BES geen doel dient. Het gaat om de zinsnede “anders dan bedoeld in het eerste lid van onderdeel c”; deze wordt geschrapt.

De zinsnede “de draagkracht van de debiteur te hoog of te laag is vastgesteld” ontbreekt ten onrechte en wordt dus toegevoegd.

Ten derde ontbreekt als grond dat de opstarttoelage ten onrechte kan zijn toegekend of afgewezen, wat ook een herzieningsgrond kan zijn voor dat deel van de studiefinanciering. Tot slot geldt de zinsnede aan het eind van onderdeel b “op basis van onjuiste of onjuist verwerkte gegevens anders dan bedoeld onder a” voor elk van de in dit onderdeel b genoemde herzieningsgronden. Voor de leesbaarheid wordt die zinsnede dan ook naar voren gehaald.

Onderdeel 2: Het derde lid van artikel 5.1 wordt redactioneel opgeknipt in twee artikelleden om het beter leesbaar te maken. In het nieuwe vierde lid wordt voorts het moment van toekennen van de opstarttoelage toegevoegd aan de opsomming, omdat thans het begin van de herzieningstermijn voor de opstarttoelage onbepaald is.

U – artikel 6.1

Onderdeel 1: In de praktijk wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot uitkering van de opstarttoelage in twee of meer termijnen, aangezien het hele bedrag ineens nodig is. Omdat de mogelijkheid wel in de WSF BES is opgenomen, moet DUO de studerenden hierover onnodig informeren. Het tweede lid komt daarom gedeeltelijk te vervallen. Tevens wordt dit tweede lid redactioneel verduidelijkt.

Onderdeel 2: Met de toevoeging van het vijfde lid wordt geregeld dat het voor studerenden die in landen als de Verenigde Staten en Barbados gaan studeren mogelijk wordt om bijvoorbeeld een voorschot per half jaar te krijgen. Gebleken is namelijk dat voor studerenden die in de Verenigde Staten (gaan) studeren een maandelijkse uitbetaling van studiefinanciering niet geschikt is. Zij dienen namelijk twee maal per jaar een bedrag aan de onderwijsinstelling te betalen (schoolgeld, geld voor de campus, enzovoort). De FINEB (Caribische voorloper van DUO) hield rekening met deze gevallen, door de lening twee maal per jaar als voorschot uit te keren.

V – artikel 7.1

Met deze wijziging wordt de opstarttoelage toegevoegd aan de verplichting om gegevens die kunnen leiden tot lagere aanspraken direct te melden aan de aangewezen instantie; de Rijksdienst Caribisch Nederland, afdeling Studiefinanciering.

W – artikel 7.4

Onbedoeld is de mogelijkheid tot het opvragen van gegevens bij onderwijsinstellingen die niet in Europees Nederland of Caribisch Nederland zijn gevestigd dusdanig beperkt dat de minister thans geen bevoegdheid heeft om in de andere landen van het Koninkrijk, te weten Aruba, Curaçao en Sint Maarten, gegevens op te vragen. Datzelfde geldt voor de bevoegdheid om gegevens over

studenten te verstrekken aan de bevoegde autoriteiten in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit wordt met deze wijziging hersteld.

X – artikel 9.1

Artikel 9.1 is uitgewerkt en kan daarom vervallen.

Y – artikel 9.3

Het persoonsgebonden nummer BES is nog niet ingevoerd in Caribisch Nederland. De artikelen uit de WSF BES die dat begrip hanteren zijn onbedoeld al in werking getreden, terwijl ze in de praktijk geen werking kunnen hebben. Om de bedoeling van de wetgever te verduidelijken is met dit nieuwe artikel 9.3 bepaald dat de bepalingen die het begrip persoonsgebonden nummer BES hanteren buiten toepassing blijven tot het moment dat het persoonsgebonden nummer BES daadwerkelijk wordt ingevoerd.

De invoering van het persoonsgebonden nummer BES gebeurt te zijner tijd bij koninklijk besluit, een inwerkingtredingsbesluit dat gelijktijdig ook dit nieuwe artikel 9.3 buiten toepassing kan verklaren door het tijdstip in te vullen.

Artikel II

Het is de bedoeling dat de verschillende onderwerpen op diverse momenten in werking kunnen treden, omdat elk van de wijzigingen is gekoppeld aan een ander moment in het studiejaar. De technische wijzigingen zonder gevolgen kunnen direct in werking treden. De wijzigingen die gerelateerd zijn aan kalenderjaren kunnen in werking treden bij de eerste jaarwisseling na de datum van publicatie in het Staatsblad. De wijzigingen die gerelateerd zijn aan studiejaar kunnen in werking treden bij aanvang van het eerste nieuwe studiejaar, dat verschillend is voor beroepsopleidingen en opleidingen in het hoger onderwijs.

Naar verwachting zal voldaan worden aan de afspraken rond de vaste verandermomenten. Voor zover het gaat om wijzigingen in het voordeel van de student of technische wijzigingen, zal bij de totstandkoming van het inwerkingtredingsbesluit worden afgewogen of het – gelet op de uiteindelijke datum van aanvaarding van dit voorstel in de Eerste Kamer – nodig is om vast te houden aan de vaste verandermomenten of dat er reden is om daarvan af te wijken.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker